

Anàlisi

Antoni Segura i Mas

Historiador

LA NOVA GUERRA DE PUTIN

F En el segle IX sorgia a Kíiv el primer estat eslauc d'Europa. Un segle després, comprenia gairebé la totalitat d'Ucraïna, sense Crimea, Bielorússia i la Rússia occidental i era un regne cristià. El Rus de Kíiv medieval es considera l'origen d'Ucraïna i de Rússia, però, posteriorment, la història dels dos països diferirà per molt que Vladímir Putin insisteixi que són un mateix poble per tal d'emascarar les seves pulsions imperials, o que molts russos afirmen portar "Ucraïna al seu cor" (Ievgueni Primakov, ministre d'Afers Exteriors de Rússia, citat per Javier Solana). Deixant de banda els mongols, els tàrtars i un efímer estat cosac al centre del país, Ucraïna és fruit d'experiències històriques diverses, i així, mentre la part occidental i central va ser ocupada per Polònia i Lituània i, a partir del segle XVIII, per la corona austrohongaresa, l'est del riu Dniéper va ser incorporat a l'imperi rus, de tal manera que en la Primera Guerra Mundial hi havia forces ucraïneses lluitant als exèrcits de Rússia i de l'Imperi austrohongarès.

Entre el 1918 i el 1919, el moviment independentista ucraïnès va proclamar una efímera República Popular d'Ucraïna Occidental als territoris de la corona austrohongaresa, però, molt aviat, el país va tornar a ser dividit, llavors entre Polònia i l'URSS. A l'est, amb el nom de República Socialista Soviètica d'Ucraïna –una de les fundadores de l'URSS– i amb un moviment revolucionari propi liderat per Nèstor Makhnò (avui reconvertit en heroi nacional però sense emfasitzar que era anarquista), Ucraïna va ser escenari de la Revolució d'Octubre del 1917, de la guerra civil, de l'enfrontament entre makhnovistes i bolxevics i, com la resta de l'URSS, de la fam del 1921. Una dècada després, l'holo-

domor (1932-33), una crisi de subsistències derivada de la política de col·lectivitacions i de repressió dels pagesos ucraïnesos impulsada per Joseph Stalin, va causar milions de morts als quals es van afegir una dècada més tard els de l'ocupació nazi (destaca la massacre de Babi Iar, on van ser assassinats i dinamitats 50.000 jueus). Finalment, durant el període soviètic, Ucraïna va esdevenir una peça essencial de l'economia soviètica: aportava a l'entorn del 17% del PNB, el 60% de les reserves de carbó i gran part de les de titani, necessari per a la producció d'acer, i més

Ucraïna té un passat nacional propi

del 40% de la producció agrària. A més, Ucraïna era la ruta cap a l'Europa Central i, després de la incorporació de Crimea el 1954, d'accés al mar Negre. En suma, Ucraïna té un passat nacional propi i les diferències en la llengua i la religió (a l'oest, predomini de l'ucraïnès i de l'Església catòlica de ritus oriental; a l'est, el rus i les esglésies ortodoxes orientals), que de vegades insinuen una certa correlació electoral amb l'adscripció dels candidats (prorús o prooccidental, contrari o partidari d'entrar a la UE), no són un fet determinant per definir l'adscripció nacional dels ucraïnesos,

Vladímir Putin, en una reunió. A sota, una mostra de rebuig en una manifestació a Berna. Al costat, una dona rep ajuda dels soldats ucraïnesos i edificis i cotxes destrossats després d'un bombardeig a la ciutat d'Irpín, a la regió de Kíiv. ANDREY GORSHKOV / ROMAN PILIPEY / PETER KLAUNZER

que volen ser amos del seu destí i del seu país i no pas una colònia del Kremlin com en l'època soviètica, com escrivia Tony Judt a *Postwar* (2005). Ho demostra la resistència a la invasió russa malgrat la desigualtat en forces i armament.

Tanmateix, el camí recorregut des de la independència del 1991 no ha estat fàcil: una economia que va costar de refer (increment del deute extern, de l'atur i de la pobresa i caiguda del 80% del PIB entre el 1991 i el 1999, recuperació i nou sotrac amb la crisi sistèmica del 2008-2014); inestabilitat política provocada per les contínues ingerències i la guerra bruta del Kremlin; proliferació de màfies i de la corrupció; contínues restriccions russes en el subministrament de gas. El novembre del 2013, el president Víktor Ianukóvitx va desestimar una aproximació a la Unió Europea i va reforçar llaços amb Rússia, on va acabar refugiat per escapar de la justícia. Això va provocar fortes protestes de la po-

blació (Euromaidan) i la convocatòria d'eleccions avançades. La resposta del Kremlin no es va fer esperar, annexió de Crimea i revolta secessionista al Donbass amb el suport de tropes russes sense distintius. Va ser el punt de no retorn. Des de llavors, les friccions entre Kíiv i Moscou no han cessat i, finalment, una nova aproximació a la UE del president Volodímir Zelenski –que té el rus com a llengua materna i que es va imposar en unes eleccions avalades per més de 2.300 observadors internacionals–, ha estat el pretext de Putin, confiat que no hi hauria resistència ni renació dels Estats Units després de l'Afganistan, ni d'Europa, ni de la comunitat internacional, per iniciar una guerra per enderrocar el govern i annexionar-se el país.

El 2003, Anna Politkóvskaia, en el llibre *La deshonra rusa*, escrivia: “[A la Rússia de Putin] l'economia continua estant dominada pels oligarques i la protecció social és inexistente. Sobre quines bases es pot construir una política interior? Sobre la nostàlgia de la «gran Unió Soviètica» i sobre la nostàlgia de l'imperi, perquè ens cal sentir-nos «grans». I

no hi ha res millor per fer-ho que crear una nova «zona de residència» [Txetxènia] i treure'n partit ideològicament... El principi és molt senzill: aquesta és la «zona de residència» destinada als «malvats», als quals cal «reeducar», i aquest és la resta del territori rus, on viuen els «bons». La periodista de la *Nóvaia Gazeta* detallava la brutalitat amb què l'exèrcit matava la població de Txetxènia i denunciava que la guerra no s'hauria iniciat si Putin “no hagués necessitat augmentar les quotes de popularitat per a les eleccions presidencials” de l'any 2000. El 7 d'octubre del 2006, Politkóvskaia era assassinada a les portes de casa seva. Mai es va poder escatir la responsabilitat intel·lectual del crim, tot i que hom percebia l'ombra allargada i sinistre de Putin. També van quedar molts interrogants sobre la mà executora dels brutals atemptats que van causar més d'un centenar de víctimes a Moscou el 1999 i que van ser el pretext per iniciar la segona guerra de Txetxènia. El món ha canviat molt des de llavors; la megalomania imperial i assassina de l'autòcrata del Kremlin, no.